

Mészáros Fanni

KÖRFORGÓ MORGÓ AZ ÚJ BARÁT

Mészáros Fanni

KÖRFORGÓ MORGÓ
AZ ÚJ BARÁT

Mészáros Fanni

KÖRFORGÓ MORGÓ AZ ÚJ BARÁT

Mese a körforgásos gazdaságról

© Ceced Magyarország Egyesülés, 2017

Szerkesztő:
Mészáros Fanni

Lektorálta:
Dr. Halász János, c. egyetemi tanár
Szegedi Tudományegyetem

Könyvterv, tördelés:
Roth Péter, BuddhaPets Design

©Ceced Magyarország Egyesülés

ILLUSZTRÁCIÓK

Az illusztrációkat a CECED Magyarország Egyesülés
2016. évi gyermekrajz-pályázatára beküldött alkotásokból válogattuk.

borító	Hajbin Sára, második helyezés, (11 éves)
6. oldal	Medve Maja (9 éves)
9. oldal	Ungai Szebasztián (13 éves)
10. oldal	Nagy Szófia (8 éves)
13. oldal	Hadházi Bulcsú (6 éves)
14. oldal	Borzák Boglárka (10 éves)
17. oldal	Kaszás Luca (8 éves)
18. oldal	Perrone Oliver Dario (10 éves)
21. oldal	Szabó Kinga (11 éves)
22. oldal	Peresztegi Hanna (11 éves)
25. oldal	Halász Ágnes (11 éves)
26. oldal	Bodnár Imola (11 éves)
28–29. oldal	Balogh Erik (9 éves)
31. oldal	Kalácska Hanna (9 éves)
32. oldal	Kucsák Kitti, harmadik helyezés, (10 éves)
35. oldal	Ungai János (13 éves)
36. oldal	Mészáros Kata (10 éves)
40. oldal	Kertész János, első helyezés, (13 éves)

A TALÁLKOZÁS

„Késik... Már megint késik... Nem fogunk odaérni... Le merném fogadni, hogy már megint megállított egy hulladéklerakóba tartó teherautót, és azt változtatja, mit lehetne újrahasznosítani, hogy kevesebb szemét kerüljön a lerakóba.” Forgó Morgó, a túl sok villamosenergia-fogyasztásért aggódó különleges villanyóra így morfondírozott magában, miközben testvérét várta. Már óráknak túntek a percek, mire megütötte fülét az ismerős hang:

– Csá, tesó! Mizu?

– Szia! Végre itt vagy! Kértelek, hogy légy pontos, hiszen vendégségbe megyünk! – dorgálta testvérét szelíden Forgó Morgó.

– Tudom, de egyszerűen nem hagyhattam, hogy azt a sok értékes anyagot beöntse az a hulladékszállító a lerakóba!

„Így jöjjön be a lottó ötösöm!” – mosolygott magában Forgó Morgó.

– ... És különben is, küldtem smst!

– Azt írtad, hogy „B kés f t5, si”...

– Igen. „Bocsi, késni fogok 15 percet, de sietek!” Mit nem értettél ebből?

– Ok. Azt hiszem, szükségem lenne egy kódfejtőre, hogy megértsem, amit írsz.

És mi ez a nadrág? Van nekünk saját nadrágunk, minek vettél fel rá még egyet? És különben is tiszta lyuk! Kiszakítottad a hulladékválogatás közben? – kérdezte Forgó Morgó.

– Dehogy! Ez a divat, tesó! Ugye, milyen menő? A csíkos nadrágunk már rég kiment a divatból!

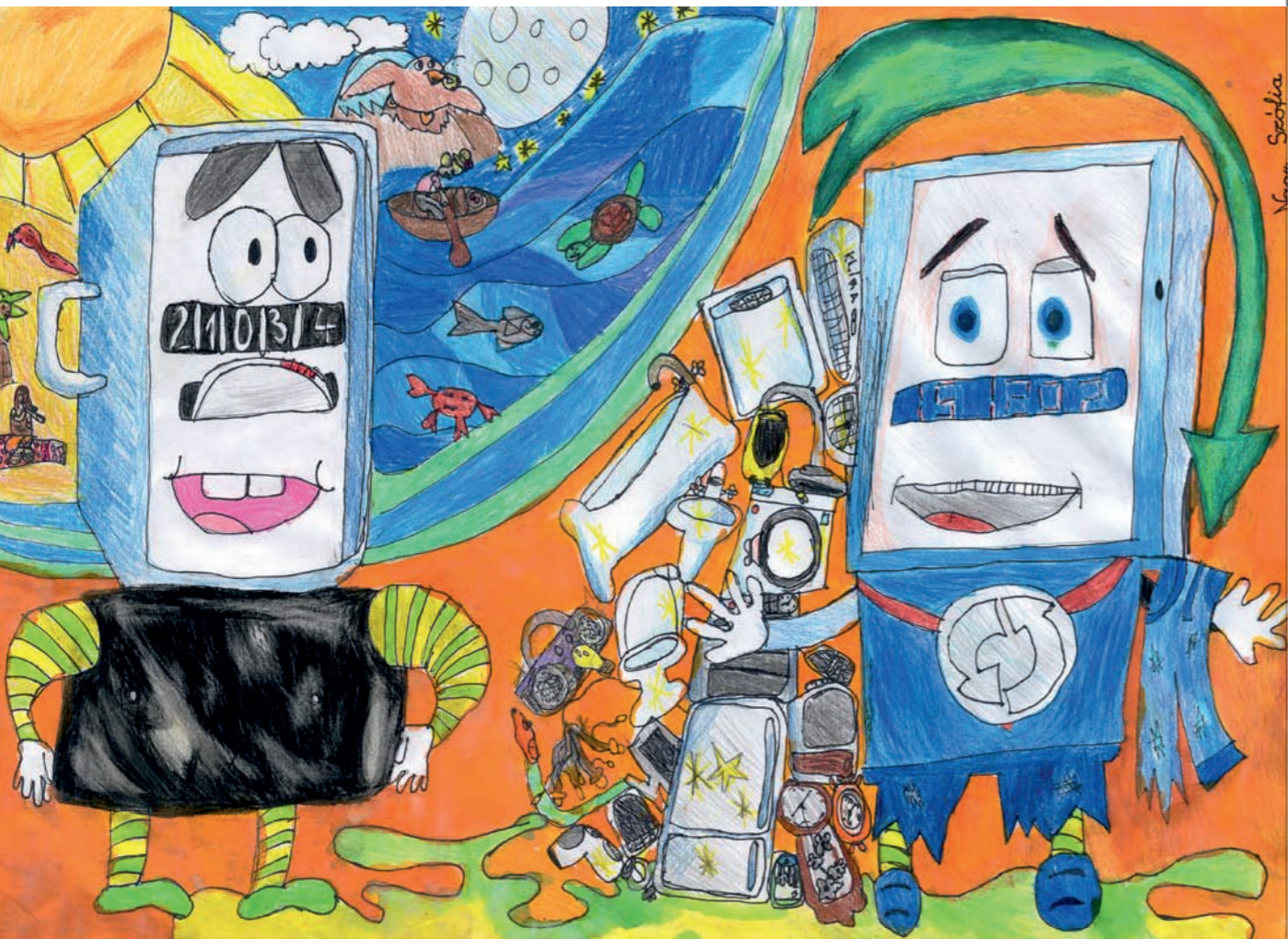
– Majd újra visszajön! És különben is: neked kell legkevésbé magyaráznom, hogy a gyors divatváltás mit is eredményez. Mindenki az újat akarja, és ruhák tömkelegét dobják ki az emberek...

... pedig még használhatóak lennének! Tudom! Éppen ezért én magam csináltam ezt a gatyót. Egy régi farmeremből. Nem vettem újat, hanem átalakítottam a régit! Ezek szerint szuperül sikerült a művelet!

„Na, majd kíváncsi leszek, mit csinálsz ezzel a nadrággal, ha ismét kimegy a divatból a lyukas farmer!” – mosolygott magában Forgó Morgó.

– Tudom ám, hogy most miért mosolyogsz! Arra vagy kíváncsi, hogy ha majd kimegy a divatból a lyukas farmer, akkor vajon hogy alakítom vissza

hagyományossá! De én erre is gondoltam! Egyszerűen levágom az egész, lyuggatott részt, és lesz belőle egy szuper rövidnadrág! Az pedig sosem megy ki a divatból!

– De ha mégis, te lehetsz a feltalálója a farmer-alsónadrágnak! – vágott közbe Forgó Morgó. – Na gyerünk már, mert sosem érünk oda, annyit beszélsz öcsikém!

Kati és Peti tükön ülve várták különleges barátjukat, Forgó Morgót. Eltelt már jó pár hét azóta, hogy együtt nyaraltak a horvát tengerparton. Szépen megterítették a vasárnapi ebédhez, és közben percenként kérdezték Anyát és Apát: „Hány óra? Mikor jön már Forgó Morgó?”

– Nyugodjatok már meg, gyerekek! Biztosan mindjárt megérkez...ik! – szolt rájuk Apa.

Anya ugyanis a lelkére kötötte, hogy ne árulja el a gyerekeknek, hogy Forgó Morgó egy különleges vendéget is hoz magával.

Amikor végre megszólalt a csengő, Kati és Peti versenyt futottak az ajtóig.

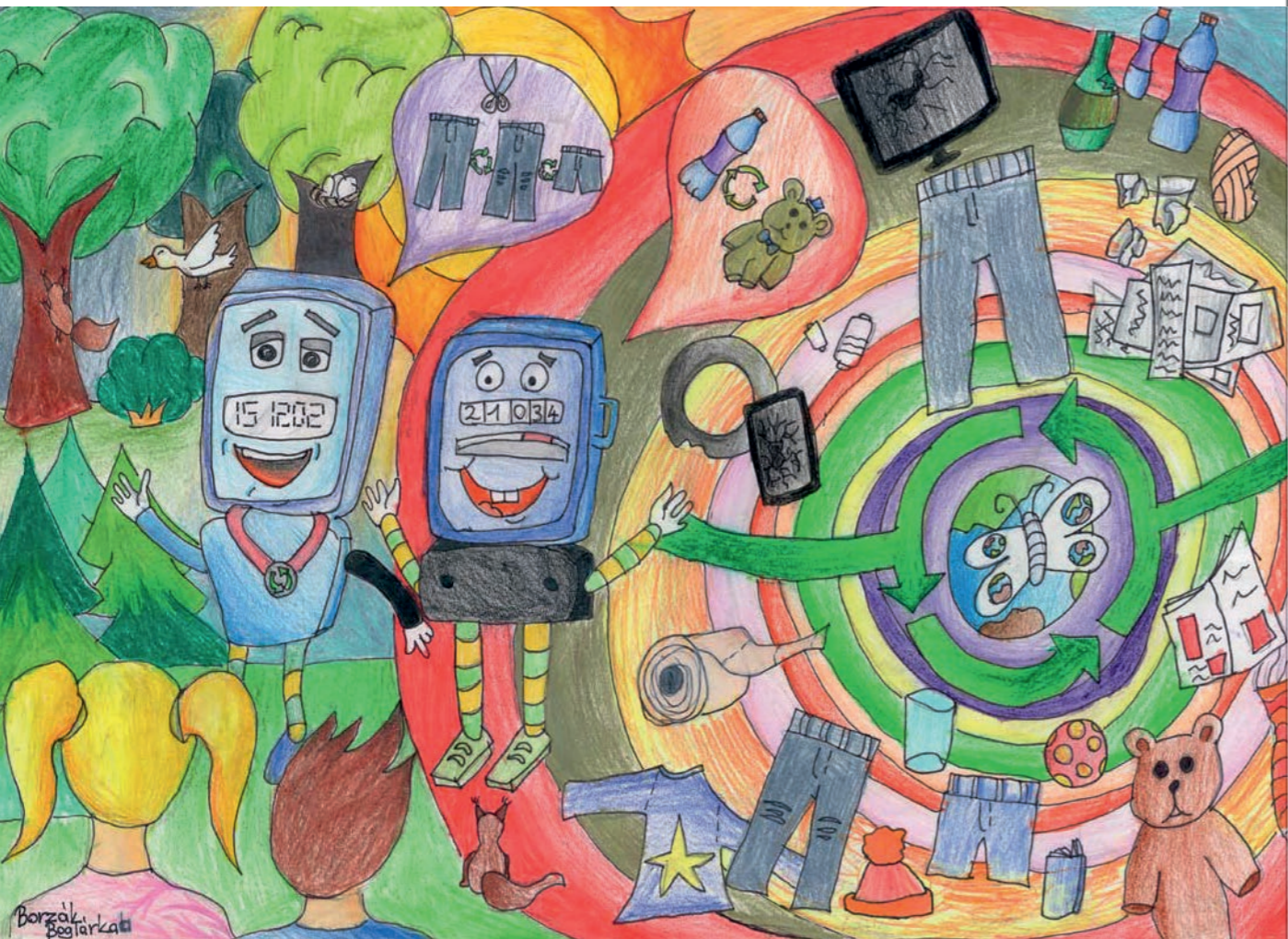
– Forgó Morgó, de jó, hogy eljöttél! De jó, hogy újra látunk! Már úgy hiányoztál! – ugrottak egyszerre barátjuk nyakába.

– Hú, mekkorát nőttetek! Pedig csak pár hétig nem láttalak benneteket! Én is nagyon örülök, hogy újra találkozunk! Szeretnék nektek bemutatni valakit...

- lépett hátra a nagy ölelés után Forgó Morgó.
- A gyerekek kíváncsian néztek a meglepetés-vendégre.
- Ő Körforgó Morgó, a testvérem – mutatta be öccsét Forgó Morgó.
 - Azta! De menő a farmered! Én is ilyet szeretnék! – ámuldozott Peti.
 - Na, látod, tesó, vannak azért, akik értenek a divathoz! – fordult bátyjához Körforgó Morgó, aztán Petire kacsintott.
- Majd így szólt a gyerekekhez:
- Sziasztok, skacok! Már nagyon sokat hallottam rólatok, bátyus mindent elmesélt... Nagyon örülök, hogy végre személyesen is találkozhatunk!
 - Szólíthatunk Körfinek? – kérdezte Kati. – A Körforgó Morgó nagyon szép név, de kicsit hosszú – tette hozzá félénken.
 - Körfi, Körfi, Körfi! – szaladgált körbe Peti az új becenevet kiabálva. – Hát ez tök jó! Nekem tetszik! És neked, Körfi? – kérdezte, és az új barát kezét megragadva már húzta is beljebb a lakásba. – Gyere, megmutatom a szobámat!
 - Álljon meg a menet! – avatkozott közbe Anya. – A leves már az asztalon gőzölög, úgyhogy először ebédelünk, de utána addig játszhattok délután, amíg Forgó Morgóék ráérnek.
 - Na, gyerünk már, farkaséhes vagyok! – tette hozzá Apa is.

AZ EBÉD

Az asztalnál kisebb vita kerekedett abból, hogy ki hova üljön. Anya időközben még egy – már titokban előkészített – terítéket kitett. Végül megegyeztek – némi szülői segítséggel –, hogy Forgó Morgó és Körforgó Morgó ülnek a két asztalfőre, Peti Körforgó Morgó, Kati pedig Forgó Morgó mellé ül. A szülők pedig – ahogy ez már szokás – a maradék két szék közül választhattak.

– Szóvaaa... Teccsik a Kooofi név? – kérdezte tele szájjal Peti.

– Szóvaaaaa... Teccccssssik aaaaa Kooofiiii név? – ismételte jól eltúlozva és nevetve – üres szájjal – Kati a testvérét.

Petinek nem volt ínyére ez a gúnyolódás. Nővére felé fordult, és még jobban kítátott szájjal – hogy benne az összerágott csirkehús és sárgarépa elegye jól látható legyen – úgy tett, mintha szája egész tartalmát Kati ölébe tervezné kitálatni.

– Fúj!!!! Mindjárt hanyok!!! – kiáltotta Kati. – Add a tányérod azonnal! – nyúlt Kati Peti leveise felé, közben öklendezést imitálva.

– Na, most már aztán elég legyen! – csapott az asztalra Anya. – Tele szájjal nem beszélünk, és nem gúnyolódunk! És főleg nem gusztustalankodunk ebéd közben! Mondhatom, szép kis bemutatkozás az új vendégnek!

Anya hangos szavára – és Forgó Morgó szúrós tekintetét elkapva – Körforgó Morgó meggondolta magát, és lenyelte a szájából a falatot. Bár szívesen csatlakozott volna a játékhoz egy fehérrépával is színesített variációval, de végül inkább így szólt:

– Szerintem a Körfi nagyon „kül”. Tetszik nekem! Szólítsatok bátran Körfinek!

A NYÁRI EMLÉKEK

- Ebéd után a gyerekek Forgó Morgóval és Körfivel bevonultak a szobájukba.
- Megmutathatjuk nektek a nyaralásról készített fotóalbumunkat? – kérdezte lelkesen Kati.
 - Hát persze! Nagyon szeretném látni! – válaszolta Forgó Morgó.
 - És én is! – tette hozzá Körfi! – Remélem, bűvárkodós képek is vannak. Bátyus mesélte, hogy milyen ügyesek voltatok!
 - Igen, van bűvározós képünk! Nézd, például itt ez! – és már vette volna ki az albumot a nővére kezéből, aki viszont ezt egyáltalán nem hagyta.
 - Bűvárkodós! És én mutatom az albumot! Az én ötletem volt! – húzta Kati vissza a fotókönyvet.
 - Gyerekek! Gyerekek! Nyugalom! Így csak elszakad az a szép album, aztán senki sem tudja megmutatni! – próbált békét teremteni Forgó Morgó.
 - Mit szólnátok ahhoz, ha én lapoznám az albumot, ti pedig a két oldalamra

ülnétek, és mesélnétek, hogy mit láthatok a képeken? – állt elő egy ötlettel Körforgó Morgó.

– Ok, ez jó! – lelkesedett Peti.

– De akkor Forgó Morgó hogy látja a képeket? – aggódott Kati.

– Én majd ide kuporodom mögétek, innen a legjobb a látószög! – mosolygott Forgó Morgó, és örült, hogy öccse kezd ráhangolódni a helyzetre és a gyerekekre.

Az összes képet hosszú ideig nézegették, közben felelevenítették a sok közös élményt. A bújárást, a kalandtúrát, sőt, még az öböltakarítást is!

– Nézd, Körfi, mennyi szemetet dob a partra a tenger! Ezeket mind mi gyűjtöttük össze! – mutatott Peti az egyik fotóra.

– Hát sajnos tudom, hogy mekkora problémát jelent, hogy ilyen sok a hulladék! Ezért lenne nagyon fontos, hogy végre áttérjünk a körforgásos gazdaságra!

– csukta össze az albumot Körforgó Morgó.

– Most jön a végeláthatatlan szónoklat! – mosolyodott el Forgó Morgó, mert már tudta, hogy Körforgó Morgó saját területére eveztek. – Én addig megyek, beszélgetek egy kicsit Anyával és Apával – csukta be maga mögött a gyerekszoba ajtaját.

A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG

– Mi az a körforgásos gazdaság? – kérdezte Kati.

A körforgásos gazdaság azt jelenti, hogy az ember az életét megpróbálja a lehető legjobban a természet mintájára formázni, a természet törvényei szerint működtetni. A természetben nincs olyan, hogy szemét. Ott minden hasznosul, méghozzá úgy, hogy minden körforgásban van. Tudtok esetleg erre példát mondani? Tanultatok már erről az iskolában?

– Ilyen például a víz, a víz körforgása – szólalt meg Kati rövid gondolkozás után. – A víz például a tengerekből vagy az egyéb felszíni vizekből párolog, vízgőzként bekerül a levegőbe, ahol előbb-utóbb felhő képződik belőle, a felhőből pedig a víz csapadék formájában visszakerül a földre. Ott beszívárog a talajba, előbb-utóbb eljut egy kis patakba, majd egy nagyobb folyóba...

– Jól van, tudjuk, utána a tengerbe, és kezdődik minden előlről – fejezte be duzzogva Peti. – Csak azért tudja ilyen jól, mert most tanulta az iskolában. Én

viszont még nem tanultam! Honnan tudnám? – morgott Peti.

– De most már legalább te is tudod – vigasztalta meg szelíden testvérét Kati. – Holnap felvágatsz vele az osztálytársaid előtt! – lelkesítette tovább.

Körforgó Morgó mosolygott, látta, hogy a sok testvéri huza-vona és csínytevés mögött azért ott rejtőzik az őszinte szeretet.

– Biztos vagyok benne, hogy, még ha nem is tanultatok róla az iskolában, te is tudsz mondani hasonló természetes körforgást, Peti! – bátorította a szipogó kisfiút az új barát. – Mi történik például a mező növényeivel?

– Hát... A növényeket megeszik a növényevő állatok. Például a pocok! Tudom már! A pockot pedig megeszi egy másik állat... Például, az őzike! Vagy az növényevő? – bizonytalanodott el hirtelen Peti.

– Az őzike növényevő – segítette ki a testvérét Kati.

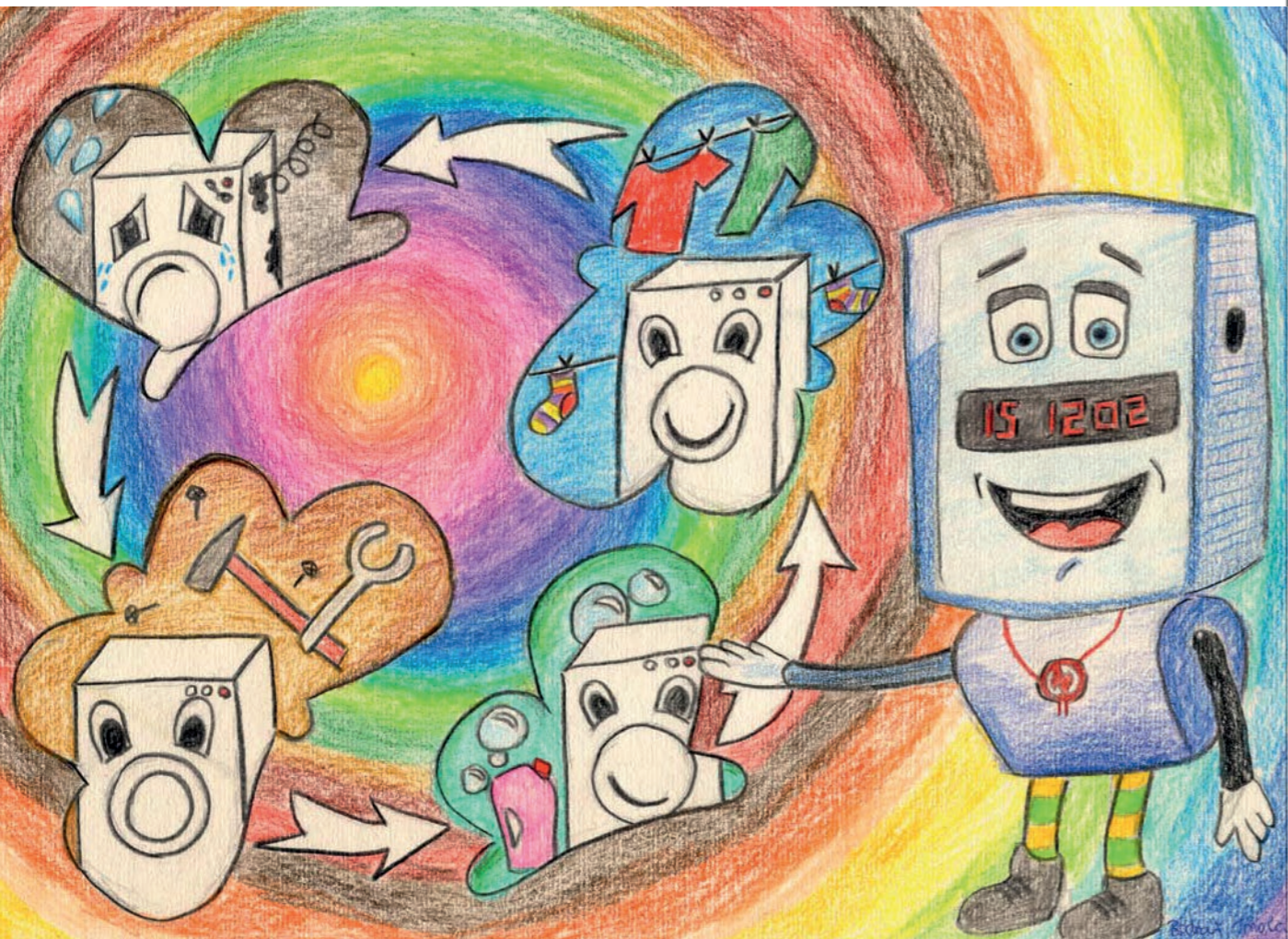
– Akkor például a róka! – vágta rá Peti.

– Igen, a róka már jó, a róka ragadozó. – De mi lesz azokkal az állatokkal, amelyeket már semmi nem eszik meg? – gondolkozott el hirtelen Kati.

– Azokat azok az izék... azok a mikroizék fogják megenni. Múltkor láttam a tévében egy filmet erről – gondolkozott hangosan Peti. – Hogy is hívják őket?

– Ezek az apró, szemmel nem is látható élőlények a mikrobák, vagy más

néven mikroorganizmusok, mikroszervezetek. Például egyes baktériumok vagy gombák, melyek segítenek az elhalt szerves anyag lebontásában. Amit más „fogyasztó” élőlény nem fogyaszt el, azt a „lebontók” alakítják olyan egyszerűbb anyagokká, amelyek újból visszakerülhetnek az anyagkörforgásba. Például a növények felvehetik őket a talajból.

– Aha, szóval akkor a lebontó élőlények valójában a hulladékfeldolgozók. És tökéletes munkát végeznek, mert 100%-ban újrahasznosíthatóvá teszik azt, ami már az eredeti formájában a fogyasztóknak nem kell többé – összegezte a gondolatait Peti. – Így valójában nem is lesz hulladék!

– Hát nagyon ügyesen és gyorsan átláttad, hogy mi is a szitu! – dicsérte meg Petit Körfi. – Az lenne a cél, ha mi, emberek is így tudnánk tenni: mindent fel tudnánk használni valamilyen módon. A termékekből hulladékká válásuk esetén a feldolgozásukat követően másodnyersanyagokat hoznánk létre, melyeket ugyanaz vagy egy másik iparág a saját terméke előállításához fel tudna használni.

– De Körforgó Morgó, akarom mondani, Körfi! Óóóó... Most esett le, most már értem, miért is ez a neved! Körforgó Morgó vagy, aki a körforgásos gazdaság megvalósításán munkálkodik! Szóval azt akartam mondani, hogy az újrahasznosítás nem új dolog! – tért vissza az eredeti gondolataihoz Kati. – Már

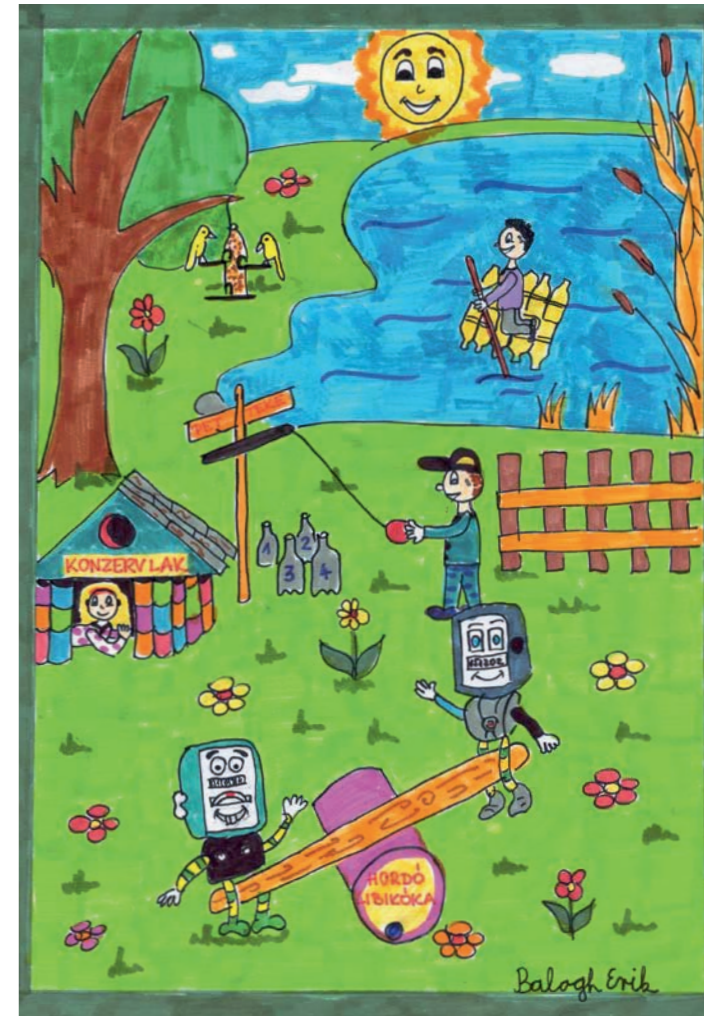
Forgó Morgóval is tanultunk arról, hogy azért kell szelektíven gyűjteni a hulladékot – például a papírt, a műanyagot, a fémet vagy az üveget, de még az elektronikai hulladékot is –, hogy újrahasznosításra kerüljenek. Hogy másodnyersanyagként vissza-kerülhessenek a gyártási folyamatokba – mesélte lelkesen Kati.

– Ez valóban így van – válaszolta Körforgó Morgó -, de sajnos eddig mégsem sikerült elég hatékonyak lennünk. Sajnos továbbra is túl sok értékes, újrahasznosítható dolog végzi a hulladéklerakóban, vagy kerül elégetésre a hulladékégetőkben. Ezzel pedig elveszítünk egy csomó másodnyersanyagot, amit

fel lehetne használni az elsődleges nyersanyagok helyett. Így nem kellene ezeket a nyersanyagokat a természetből kivenni. Ezért a körforgásos gazdaság most új utat mutat számunkra. Ezen az úton pedig együttműködve kell haladnunk.

– Ez mit jelent, Körfi? – érdeklődött Peti.

– Azt, hogy a körforgásos gazdaságban mindenkinek megvan a maga feladata. A gyártóknak már a termékek megtervezésekor szem előtt kell tartaniuk, hogy termékeik tartósak és könnyen javíthatóak legyenek, hogy lehetőleg minél később legyen belőlük hulladék. Valamint, ha a termékeikből hulladék lesz, akkor

Balogh Erika

könnyen szétszerelhetőek, szétbonthatóak és feldolgozhatóak legyenek. Legyen szó akár milyen termékről: játékról, ruhákról, bútorokról, vagy akár elektronikai berendezésekről. A hulladékfeldolgozóknak a lehető leghatékonyabb munkát kell végezniük. És most jön a lényeg: a körforgásos gazdaság létrehozásában nemcsak a gyártók és a hulladékfeldolgozók vesznek részt, hanem mi magunk, fogyasztók is. Hiszen a termékeket mi „fogyasztjuk”, használjuk. Nekünk legalább olyan fontos szerepünk van ebben az együttműködésben, mint a gyártóknak vagy a hulladékfeldolgozóknak. Mit gondoltok, miért?

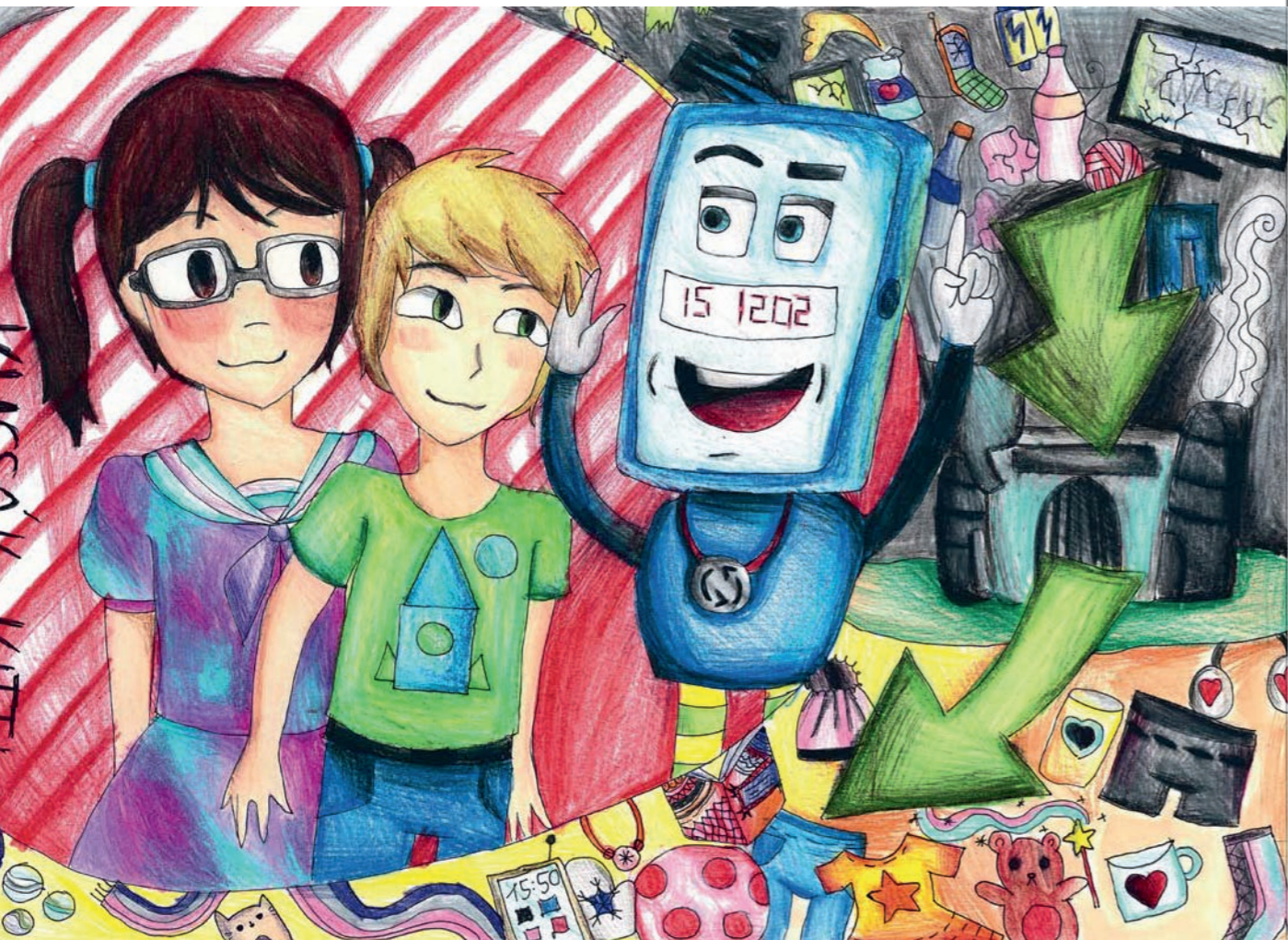
A két gyerek csendben gondolkozott. Körforgó Morgó türelmesen várta, hogy mire jutnak. Először Kati szólalt meg:

– Azt gondolom, hogy azzal tudunk segíteni, ha vigyázunk a dolgainkra, hogy minél később váljanak hulladékká. Például rendszeresen karbantartjuk a játékainkat, háztartási gépeinket, és a használati útmutató szerint használjuk őket, így hosszabb életűek lesznek.

– És jó minőségű cuccokat veszünk. Ezek lehet, hogy drágábbak, de tovább tartanak. Szóval, ha tudatosan vásárolunk! – fűzte hozzá Peti.

– Nagyon jó meglátások! – dicsérte meg Körforgó Morgó a két gyereket.

– Valóban, nekünk, fogyasztóknak, abban van igazán nagy szerepünk, hogy hogyan tudjuk megakadályozni a hulladékképződést.

– A legjobb az, ha nem is vásárolunk! – vágott közbe Peti.

– A számból vitted ki a szót, Peti! – mosolygott Körforgó Morgó.

Sokféle lehetőségünk van. A legjobb valóban, ha nem vásárolunk. Ha már mindenképpen vásárolnunk kell, mert szükségünk van valamire, akkor, ha lehet és megéri, vegyünk használt terméket. Ha új terméket szeretnénk, akkor a tartós, jó minőségűt válasszuk. De mindig tudatosan vásároljunk. Gondoljunk a körforgásos gazdaságra! A jó döntéssel már hozzájárulunk ahhoz, hogy kevesebb hulladék képződjön.

– Ezért is kell, amit lehet, szelektíven gyűjteni! – fűzte hozzá Kati. – Hogy minél kevesebb szemét kerüljön a kommunális hulladékgyűjtőbe, vagyis a hagyományos szemetesbe, mert amit oda dobunk, az szinte biztos, hogy az égetőben vagy a lerakóban végzi!

– Így igaz! – értett egyet Körforgó Morgó. – Ezeken kívül az újrahasználat és a továbbhasznosítás is olyan megoldások, melyeket mi magunk is megtehetünk a körforgásos gazdaság szereplőiként. Hogy érzékeltessem a különbséget a két megoldás között, vegyük például ezt a számítógép-monitorot. Újrafelhasználás,

vagy más szóval újrahasználat esetén, ha nektek már nem kell, eladhatjátok például az interneten, így még nem lesz belőle végleg hulladék, hanem elnyújtható az élettartama, valaki más még egy-két évig használhatja, ahelyett, hogy újat venne. De oda is lehet ajándékozni valakinek, akinek még szüksége lehet rá.

A továbbhasznosítás ettől annyiban különbözik, hogy a monitort nem az eredeti céljára, hanem valami másra használjuk tovább.

– Mire lehet használni egy monitort? – tűnődött Peti.

– Hát ismertem egy családot, ahol például a monitor műanyag részét megtartották, és cicaházikóként használták tovább.

– Ha-ha! És náluk az esti film címe az volt, hogy Aludj jól, cicuskám! – viccelődött Peti.

Ezen mindannyian jót nevettek.

– Szóval akkor nekünk a legfőbb dolgunk a hulladékkeletkezés megelőzése, a tudatos vásárlás, hogy sokáig használjuk a dolgainkat, és ha lehet, figyeljünk az újrahasználatra... Például, ha valami elromlik, inkább javíttassuk meg, és ne dobjuk ki azonnal, vagy továbbhasznosítsuk a dolgainkat. Mint például te a régi farmerodat. Vagy ez inkább újrahasználat? Végül is mindegy! Egy új, divatos farmer mert csináltál a régiből, ahelyett, hogy újat vettél volna! – tréfálkozott Kati.

A NADRÁG

- Kati viccelődését hallva Körforgó Morgó elszomorodást tettetett.
- Hát ennyire látszik, hogy én csináltam? Forgó Morgó észre sem vette! Igaz, ő azt hitte, hogy véletlenül szakítottam ki...
 - Peti épp az egyik nadrágját cibálta ki a szekrényből.
 - Körfi, én is szeretnék egy ilyen lyukasztott nadrágot! Itt az egyik farmerem. Megmutatod, hogy csináltad?
 - Persze! Hol egy olló? Nézd, így kell....
 - És már vágta volna a nadrágot Körforgó Morgó, amikor Forgó Morgó betopant a szobába.
 - Hát ti mit csináltok azzal a nadrággal? – ripakodott rá a mestermunkásokra. Kati, Peti és Körfi egymásra nézett, elmosolyodott, és kórusban felelt:
 - Továbbhasználjuk!
 - Erre már Anya is bedugta a fejét a szobába.

– Te jó ég! Azt a nadrágot nemrég vettük! Nehogy szétvágjátok nekem! – majd kiviharzott a szobából.

A három kópé tanácstalanul bámult. Most mitévők legyenek? Anya azonban amilyen gyorsan eltűnt, olyan gyorsan vissza is tért.

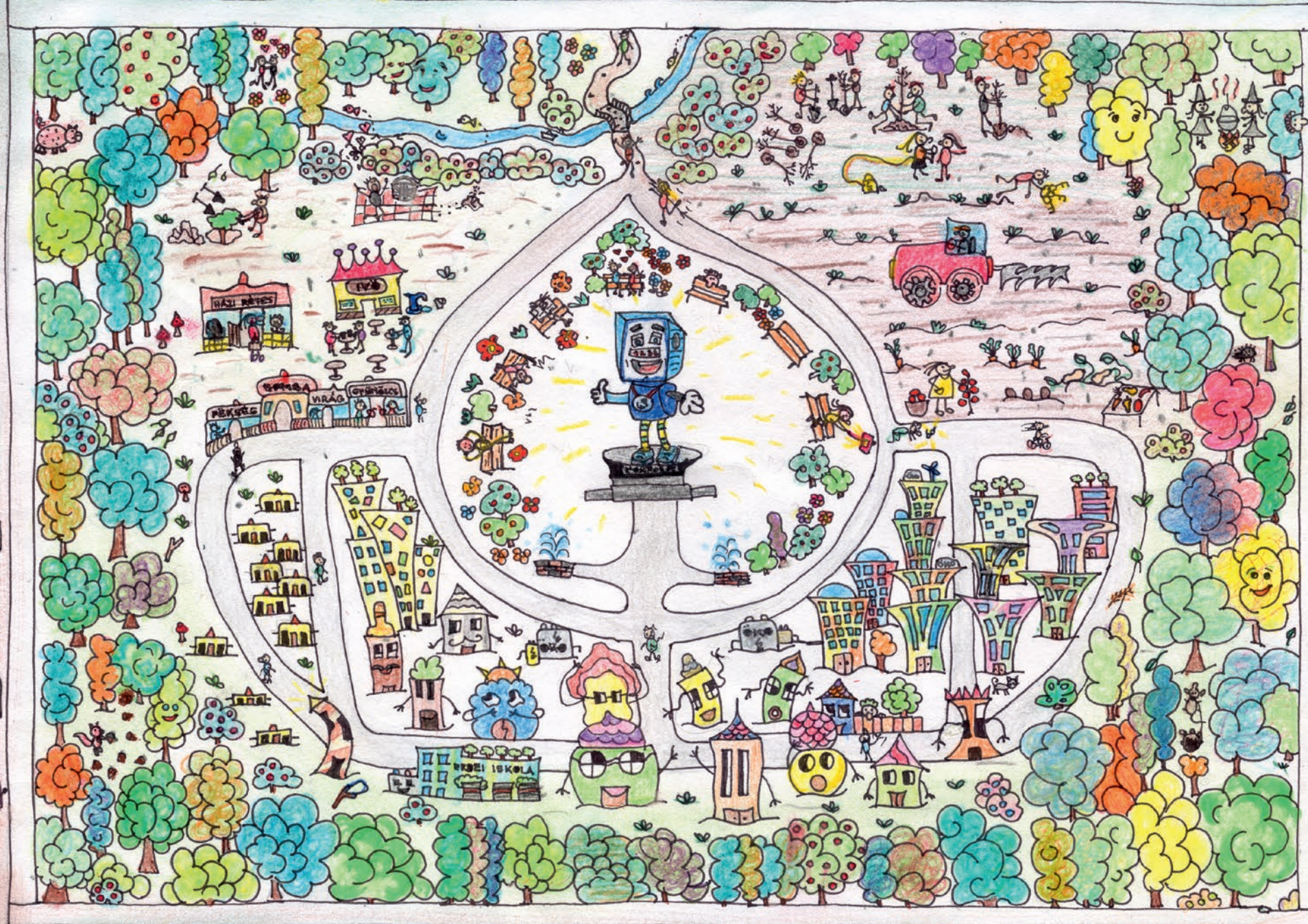
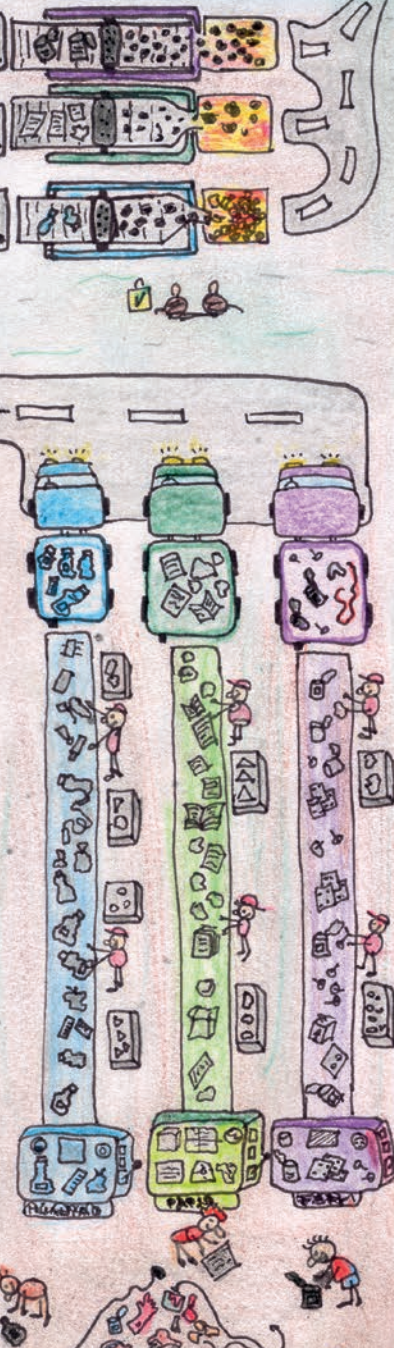
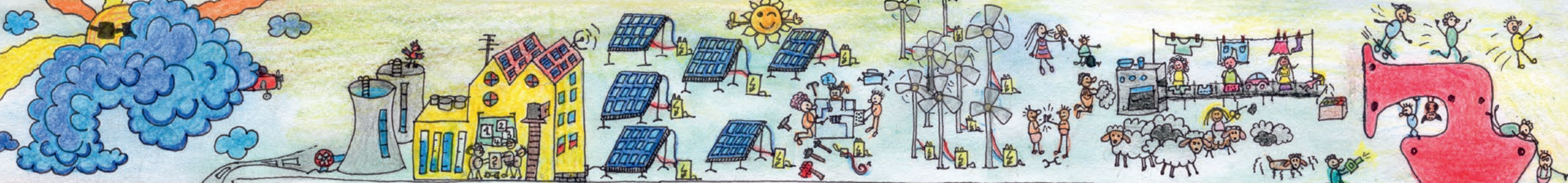
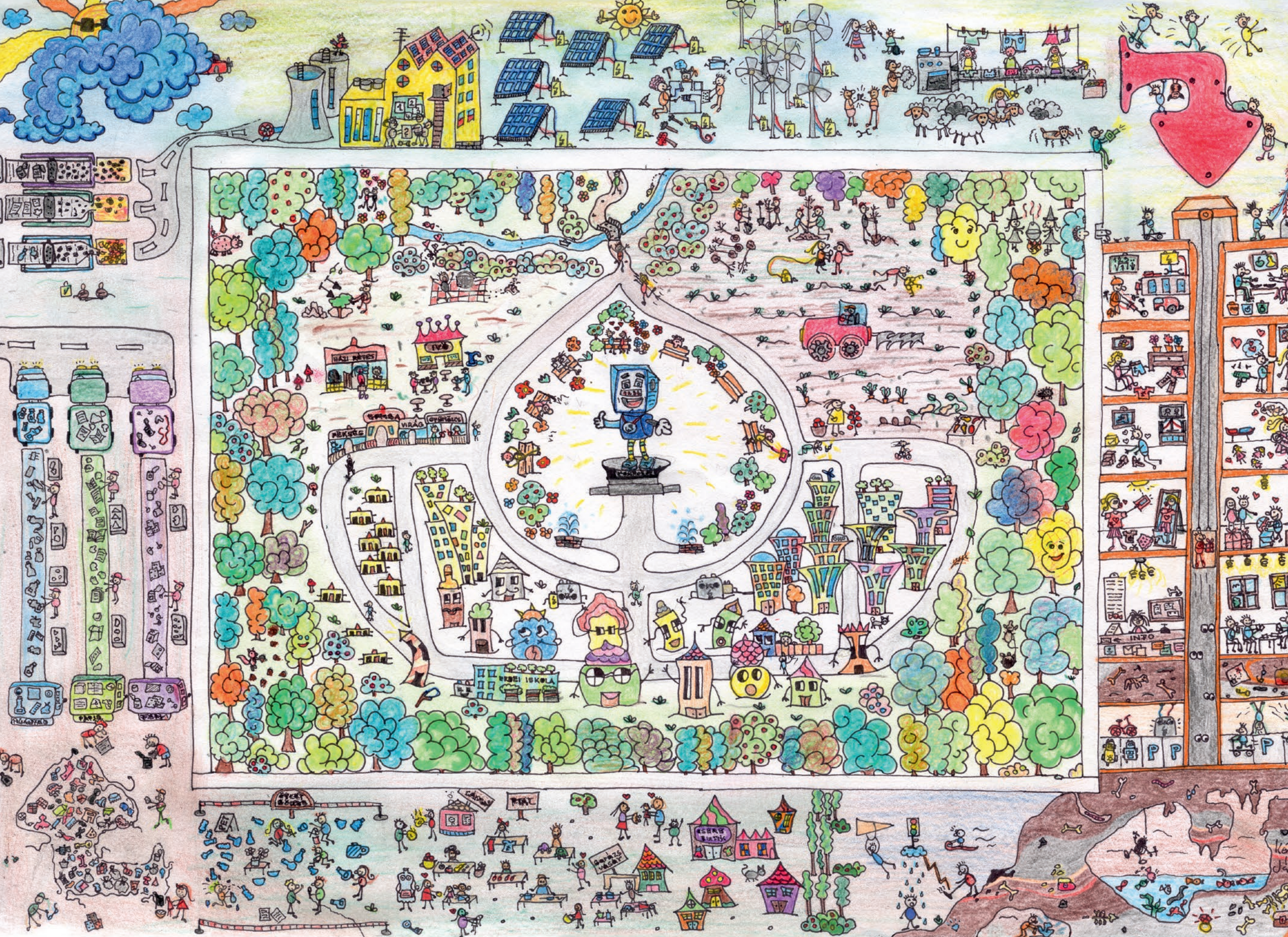
– Itt van ez a nadrágod, amit legutóbb a játszótéren kiszakítottál. Inkább ezt „hasznosítsátok tovább”! – adta oda Peti régi nadrágját.

– Azt hittem, ezt már kidobtad! – csodálkozott Peti.

– Úgy gondoltam, inkább megvarrom. De nem bánom, csinálhattok belőle „divatos” farmert. Látom, úgysem tudlak róla lebeszélni – mosolygott, és egy barátságos grimaszt vágott Körforgó Morgó felé.

Peti nagyon örült. Estére el is készült, közös erővel, az új nadrág. Persze muszáj volt néhány közös fotót készíteni a lyukas-gatyás párosról. Kati és Forgó Morgó jót szórakoztak közben.

– Olyan jó, hogy újra láttunk Forgó Morgó! – búcsúzott Kati a nap végén.
– És hogy elhoztad a tesódat is! – tette hozzá Peti. – Nagyon jó fej! – mosolygott mindkét gyerek. – Mikor jöttök legközelebb? – kérdezték egyszerre.
– Hamarosan! De addig se felejtsetek, pajtik, hogy a körforgásos gazdaságnak ti is fontos résztvevői vagytok! Legközelebb mesélek nektek arról, hogy ...
– Gyere már, öcsikém, nehogy belekezdj egy újabb témába, mert éjfélkor sem indulunk haza! – húzta Forgó Morgó a testvérét az ajtóból. – Majd legközelebb folytatod!

Kedves Gyerekek!

Ebben a mesében színre lép Forgó Morgó, az energiapazarlásunk miatt morgolódo kedves villanyóra-figura testvére, Körforgó Morgó. Új barátunk, aki a körforgásos gazdaság elérésén munkálkodik, új kalandra csábítja Katit és Petit!

Hogy mi is az a körforgásos gazdaság, és milyen új élményekkel és ismeretekkel gazdagodik Kati és Peti a különös találkozás révén, azt megtudhatjátok, ha Körforgó Morgóval tartotok ebben a mesében!

Jó szórakozást kíván a szerző